

Årsrapport 2022

HelseOmsorg21-rådet

HelseOmsorg21-rådet (rådet) skal skape en målrettet og helhetlig nasjonal innsats for forskning og innovasjon innenfor helse og omsorg. Innsatsen er rettet mot hele verdikjeden fra forskning til innovasjon og kommersialisering.

Rådet skal bidra til å sikre dialog og møteplasser mellom den offentlige sentrale helseforvaltningen, offentlige helse- og omsorgstjenester, universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren, privat sektor og brukerorganisasjonene.

Gjennom å legge til rette for samarbeid om helse- og omsorgsforskning, innovasjon og næringsutvikling, skal rådet bidra til god folkehelse, effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet og verdiskaping. Rådet skal videre delta i samfunnsdebatten og bidra i formidlingsarbeid.

Rådets mandat gjelder for perioden 2. januar 2020 til 2. januar 2024.

- Rådet skal bidra til en koordinert og helhetlig oppfølging av HelseOmsorg21- strategien. Rådet har en rådgivende rolle ovenfor de ulike aktørene.
- Rådet skal se hen til mål og tiltak i relevante stortingsmeldinger og nasjonale strategier og initiativ som er lagt frem i etterkant av HelseOmsorg21-strategien.
- Rådet skal gi råd om videreutvikling av HelseOmsorg21 Monitor.
- For øvrig definerer rådet hvilke oppgaver som er hensiktsmessige for å bidra til å nå sitt formål.

Rådsmøter i 2022

Rådet har hatt seks ordinære rådsmøter i 2022. To av møtene har vært digitale. Sakspapirer, presentasjoner og referater fra møtene er lagt ut på [nettsiden til HO21](#).

Aktiviteter i 2022

Rådet utarbeider handlingsplaner som er styrende for prioriteringene i rådet. Ny handlingsplan for 2022 og 2023 ble utarbeidet våren 2022, se vedlegg 1.

Handlingsplanen for 2022 og 2023 har tre hovedområder:

- God folkehelse
- Fremtidens helse- og omsorgstjenester
- Verdiskaping og næringsutvikling

Områdene speiler rådets formål om å bidra til god folkehelse, effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet og verdiskaping.

Gjennom 2022 har områdene blitt operasjonalisert i konkrete aktiviteter. En hovedoppgave har vært å bidra til å skape en prosess og sette retning for dialog om en bærekraftig helsetjeneste og samtidig øke forståelsen av endringsbehovet og stimulere til økt omstillingstempo. Dette har rådet gjort gjennom å gi innspill til en rekke høringer, skape møteplasser på tvers av offentlig, privat og frivillig sektor, være en koblingsagent for aktørene som jobber med helse og gjennom kronikker.

Rådets høringsinnspill, uttalelser og kronikker i 2022 er publisert på nettsiden til HO21 under menyflikken "[HelseOmsorg21-rådet mener](#)".

Høringsinnspill og uttalelser

I innspill til meldings- og strategiarbeid, har rådet særlig vært opptatt av å fremme behovet for et kunnskapsløft i kommunal sektor, fortsatt satsing på helsedata og infrastruktur, mulighetene teknologi og digitalisering gir og behovet for bedre samhandling og felles prioriteringer i helsetjenesten på tvers av nivåer. Det har også vært lagt stor vekt på viktigheten av å styrke økosystemet for helsenæringsutvikling og styrke helsenæringens mulighet til å konkurrere internasjonalt.

De fleste innspillene har favnet alle de tre hovedområdene.

Følgende høringsinnspill og uttalelser er gitt i 2022:

- Innspill til Forskningsrådets porteføljeplan for Helse, 28.2.22
- Innspill til Næringskomiteen om å styrke investeringene i helsenæringen, 13.3.22
- Innspill til ny folkehelsemelding, 19.4.22
- Innspill til revidert strategi for persontilpasset medisin, 14.6.22
- Innspill til Helsepersonellkommisjonen, 20.9.22
- Innspill til Nærings- og fiskeridepartementet om norsk helsenæring, 3.10.22
- Innspill til Nasjonalt eksportråd om helseteknologi og livsvitenskap som nasjonalt satsingsområde. Fellesinnspill med 167 aktører, 30.11.22
- Innspill til forslag til forskrift om løsning for tilgjengeliggjøring av helsedata, 2.12.22
- Innspill til Nasjonal helse- og samhandlingsplan, 2.12.22
- Skriftlig innspill til komitehøring om langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, 19.12.22

Dialog og samarbeid med diverse aktører

Rådets rolle som en nasjonal dialogarena er ivaretatt gjennom en rekke aktiviteter i 2022. Rådet har både arrangert møter for å koble aktører i økosystemet sammen, hatt dialog med relevante aktører i forbindelse med forberedelsene til saker rådet har tatt opp på rådsmøtene og invitert aktører til selve rådsmøtene.

Å bidra til et kunnskapsløft for kommunene er høyt på rådets agenda. Rådet har i 2022 blant annet møtt politisk ledelse i Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet til dialog om temaet. Behovet for et helhetlig og tverrsektorielt kunnskapssystem og en bærekraftig finansiering ble fremmet. Det er allerede berammet et nytt møte i 2023 for å fortsette dialogen.

Mye av dialogvirksomheten ellers har vært rettet mot området *Verdiskaping og næringsutvikling*.

Rådet har avholdt et dialogmøte med Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet, Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring om hjemmemarked, næringsutvikling og innovative offentlige anskaffelser. Det ble særlig satt søkelys på virkemidler og insentiver for innovasjon, strategisk bruk av anskaffelser og offentlig-privat samarbeid i helsesektoren.

Anbefalinger fra dialogmøtet er senere overbrakt til klynger og bransjeorganisasjoner i forbindelse med et toppledermøte som Nærings- og fiskeridepartementet arrangerte i samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet om norsk helsenæring. Rådet har videre vært en viktig initiativtaker og koblingsaktør for et bredt forankret innspill til Nasjonalt eksportråd om at norsk helse- og life science næring bør være et satsingsområde for eksport.

De over nevnte aktivitetene er et utplukk, den fullstendige oversikten over dialogaktiviteter er listet her:

- Dialog med statssekretær Karl Kristian Bekeng i Helse- og omsorgsdepartementet om ny politisk ledelses forventninger til HelseOmsorg21-rådet, 2.2.2022
- Dialogmøte med Helse- og omsorgsdepartementet, Kommunal- og distriktsdepartementet, Næringsdepartementet, Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring om forutsetninger og virkemidler for innovasjon og næringsutvikling, 30.3.2022
- Dialog med Helsepersonellkommissjonen, 3.6.2022
- Dialog med Direktoratet for e-helse om alternative løsninger for Helseanalyseplattformen, vår 2022
- Dialog med direktoratet og departementet om arbeid knyttet til utveksling av helseopplysninger på tvers av landegrenser (European Health Data Space), vår 2022
- Workshop: Innspillsmøte om forskning og innovasjon for folkehelseiltak. Samarbeid mellom Forskningsrådet, Kommunesektorens organisasjon, Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet, Folkehelseforeningen, HelseOmsorg21-rådet og Helse- og omsorgsdepartementet, 12.9.2022
- Dialogmøte med helseklyngene og bransjeforeninger i forbindelse med Toppledermøte om helsenæring – overlevering av anbefalinger fra dialogmøter om innovasjon og næringsutvikling, 19.9.2022
- Dialogmøte med statssekretærer i Helse- og omsorgsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og distriktsdepartementet om et kunnskapsløft for kommunene, 27.9.22.2022
- Innspillsmøte om Nasjonal strategi for persontilpasset medisin – samarbeid med helse- og omsorgsdepartementet, 12.10.2022
- Dialogmøte med universitet, helseforetak, klynger, næringslivsaktører med flere om prosess for innspill til Nasjonalt eksportråd om helsenæring som prioritert satsingsområde, 27.10.2022
- Dialog med Leverandørutviklingsprogrammet (LUP), Sykehusinnkjøp og andre relevante aktører om innovative anskaffelser (IOA) og behov for en handlingsplan for IOA, høst 2022
- Dialog med KS, Kunnskapskommunene Helse Omsorg Vest og Folkehelseinstituttet om et kunnskapsløft for kommunene, høst 2022

Konferanser og arrangementer

Rådet har i 2022 jobbet med å øke synligheten av arbeidet og bli en tydeligere stemme i samfunnsdebatten. Rådet har hatt to egne viktige arrangementer i 2022:

- Arrangement på Arendalsuka. *Fra behandling til forebygging – smertefulle prioriteringer og krangel om regningen*, 17.8.2022
- *HelseOmsorg21-konferansen 2022: Fremtidens helsetjeneste*, 31.10.2022

Over 350 personer var påmeldt HelseOmsorg21-konferansen 2022, hvorav over 200 fysisk. Det ble lagt vekt på at det skulle være en annerledes konferanse med få presentasjoner, men desto flere samtaler hvor mange ulike stemmer kunne høres. Et stort antall rådsmedlemmene deltok aktiv i forberedelsene og/eller i gjennomføringen av konferansen med diskusjon og innspill til tema og aktuelle debattanter, og ved å lede samtalene gjennom konferansen. Forebygging, helsekompetanse, ulikhet i helse, utdanninger som er tilpasset fremtidens behov, digital og teknologisk omstilling og

gode samhandlingsforløp var sentrale temaer. Statsråd Ingvild Kjerkol deltok sammen med andre politikere, om hva som er politikernes løsninger på utfordringene. [Opptak av konferansen](#) ligger på nettsiden til HO21.

I arrangementet på Arendalsuka ønsket rådet å sette søkelys på at fremtidens helse- og omsorgstjenester ikke er bærekraftige hvis vi fortsetter å gjøre ting på samme måte som i dag. Det må satses mer på forebygging og forskning som kan understøtte folkehelseiltak som virker. Dette krever sektorovergripende innsats. Samtalen dreide seg om hvordan en skal få til dette tverrsektorielle samspillet og hvordan samfunnet kan jobbe i takt med forebygging av uhelse og utenforskap.

Rådet/rådsmedlemmer har også blitt invitert til og holdt foredrag/deltatt i debatter på følgende arrangementer:

- Arrangement på Arendalsuka: *Fra forskning til produksjon – Norge et hjem for helsenæringen*. Arrangert av Veksthuset for livsvitenskap, UiO, LMI, Oslo Science City og Innovasjon Norge, 18.8.2022
- Nasjonal helsefaglig og helsepolitisk konferanse i Narvik om samhandling, innovasjon og beredskap: *Framtidens helsetjeneste v. 3.0. Innlegg: Kan HelseOmsorg21-rådet gjøre en forskjell?* Arrangert av Helse Nord, UiT Norges arktiske universitetet, Universitetssykehuset Nord-Norge og Narvik Kommune, 27.9.2022

Kronikker og medieoppslag

Rådet har skrevet og /eller bidratt til følgende kronikker og medieoppslag i 2022:

- *Helseanalyseplattformen på pause – krise eller nye muligheter?*
Innlegg i Dagens Medisin om at arbeidet med å finne gode løsninger for bedre og sikker tilgang til helsedata må fortsette selv om Helseanalyseplattformen er satt på pause. 14.3.2022
- *Vi må satse der vi har fortrinn. Hvordan få fart på realiseringen av en ny helsenæring?*
Debattinnlegg i Dagsavisen skrevet sammen med LMI, UiO, Oslo Science City og Innovasjon Norge om hvordan realisere verdiskapingspotensialet for helsenæringen i Norge. 15.8.2022
- *Helseprioritet er et nødvendig fremtidssteg.*
Kronikk i Dagens medisin om prioriteringene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. 19.12.22

HelseOmsorg21-monitor

Forskningsrådet i samarbeid med HelseOmsorg21-rådet drifter og videreutvikler monitoren i henhold til formålet.

Monitoren har blitt oppdatert i henhold til eksisterende datagrunnlag. Vi har dette året inngått et tettere samarbeid med Statistisk sentralbyrå etter at produksjon av FOU-statistikk har blitt overført fra NIFU til SSB. Parallelt med oppdateringer har vi prioritert å gjøre monitoren mer synlig i form av publisering i sosiale medier. I tillegg har vi presentert monitoren for ansatte ved OsloMet og på Brukermedvirkningskonferansen avholdt i samarbeid med Forskningsrådet og KS. Målet med dette har vært å vise hvordan dataene i monitoren kan brukes på ulike måter og danne et kunnskapsgrunnlag for forskjellige målgrupper.

Vi har i høst gått i gang med å følge opp prosjektet om rapportering av brukermedvirkning i forskning og skal gå igjennom dette datagrunnlaget med mål om å lage nye figurer til monitoren.

Målsetningen for 2023 er at vi fortsetter med synliggjøring av monitoren som den viktige kunnskapsbanken. Samtidig har vi et mål om å videreutvikle monitoren på områder hvor vi har manglende datagrunnlag, dette gjelder kommunal sektor særskilt.

Medlemmer av HelseOmsorg21-rådet 2022

Ifølge mandatet skal rådet ha 16 medlemmer med representanter fra universitets- og høyskolesektoren, spesialisthelsetjenesten, kommunesektoren og fastlegene, instituttsektor, næringslivet og frivillig sektor/brukerorganisasjoner. Rådet har hatt følgende medlemmer i 2022:

- Per Morten Sandset (leder), Universitetet i Oslo, Oslo
- Baard Christian Schem, Helse Vest, Bergen
- Erlend Smeland, Oslo Universitetssykehus, Oslo (til 24.10.22)
- Esperanza Diaz, Folkehelseinstituttet og UiB, Bergen
- Gro Jamtvedt, OsloMet, Oslo
- Ingrid Stenstadvold Ross, Kreftforeningen, Oslo
- Knut-Inge Klepp, Folkehelseinstituttet, Oslo
- Kristin Weidemann Wieland, KS, Oslo. Vara: Monica Fossnes Petersson, KS, Oslo
- Lilly Ann Elvestad, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon, Oslo
- Marte Kvittum Tangen, Norsk Forening for Allmenntilleggsmedisin (NFA), Tynset
- Siri Forsmo, NTNU, Trondheim
- Stein Olav Skrøvseth, Nasjonalt senter for e-helse-forskning, Tromsø
- Tarje Bjørgum, NHO, Abelia, Oslo
- Veronika Barrabes, Novartis, Oslo
- Wenche Dehli, Trondheim kommune, Trondheim
- Øivind Enger, Sarsia Seed, Bergen

HelseOmsorg21-rådets sekretariat 2022

Ansvaret for HelseOmsorg21-rådets sekretariat er lagt til Norges forskningsråd og avdeling for Helse ledet av avdelingsdirektør Ole Johan Borge.

Sekretariatet har fire medlemmer. Inkludert arbeidet som er knyttet til HelseOmsorg21-monitoren utgjør sekretariatet ca. 2,5 årsverk.

- Spesialrådgiver Henrietta Blankson
- Seniorrådgiver Ina Kathrine Dahlsveen
- Seniorrådgiver Hege Strand Mikkelsen
- Seniorrådgiver Frode Hovland, HelseOmsorg21-monitor (til 15.2.22)
- Seniorrådgiver Katrine Rolid, HelseOmsorg21-monitor (fra 8.8.22)

Vedlegg 1

Handlingsplan for 2022 og 2023

God folkehelse	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Kommunens strategiske forskningsorgan KSF er etablert med langsiktig finansiering	<ul style="list-style-type: none"> - Støtte opp om videreutviklingen av KSF - Fremme KSF's betydning for et kunnskapsløft for kommunene - Bidra med økt forståelse av rollen og oppgavene til KSF - Samarbeide med HOD og andre relevante aktører (f.eks. KS, Forskningsrådet, KD, KDD) om kunnskap om barrierer for måloppnåelsen av KSF
Befolkningen har høy tillit til styring, regulering og forvaltning av helsedata	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at befolkningen får økt kjennskap til nytten av helsedata for forskning og bedre folkehelse, behandlingstilbud og helsetjenester
Kommunene arbeider kunnskapsbasert innenfor helse- og omsorg	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at aktører på tvers av sektorer får økt forståelse og har større fokus på behovene for kunnskap og innovasjon i de kommunale helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt forskning og innovasjon i og for de kommunale helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt samarbeid og mer læring mellom aktørene i kommunal sektor og mellom kommunesektoren og andre offentlige og private aktører - Bidra til økt forståelse om at forebygging av sykdom og helsefremmende tiltak er viktige oppgaver for samfunnsaktører utenfor helsesystemet - Fremme behovet for representativ brukermedvirkning i utforming av tiltak, inkludert ivaretagelse av innvandrere og minoriteter
Offentlige og private aktører sørger for likeverdig innsats mellom forebygging og behandling	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til å styrke forebyggende og helsefremmede arbeid med kompetanse og kapasitet - Fremme behovet for å bruke mer midler på kunnskapsbasert forebygging og stimulere til forskning om effekt av tiltakene - Bidra med økt kunnskap om insentiver for å flytte innsatsen fra behandling til forebygging - Bidra til økt oppmerksomhet om overdiagnostikk, overbehandling og overforbruk av tjenester
Innbyggerne har like forutsetninger og muligheter for å oppnå god helse	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til at aktører utenfor helsesektoren har økt fokus på tiltak for å redusere ulikhet i helse - Bidra til økt fokus på innvandrerhelse og minoritetshelse - Bidra til økt fokus på pasienter/brukeres evne til selv å bidra til å bevare god helse - Fremme behovet for at kunnskap om helsekompetanse løftes i utdanningene

Fremtidens helse- og omsorgstjenester	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Helse- og omsorgstjenestene er bærekraftige	<ul style="list-style-type: none"> - Starte en prosess og sette retning for dialog om en bærekraftig helsetjeneste - Definere hva en bærekraftig norsk helsetjeneste er og hva som er nødvendig for å nå det ønskende fremtidsbildet - Øke forståelsen av endringsbehovet og stimulere til økt omstillingstempo

Norge er et foregangsland for digitaliserte helse- og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap og bevisstgjøring rundt forutsetninger for digitalisering og innføring av ny teknologi i helse- og omsorgstjenestene - Bidra til økt bevisstgjøring og mer kunnskap om effekter av teknologi og digitalisering på innbyggere/brukere av tjenestene - Være pådriver for økt finansieringen av FoU innenfor helseøkonomi og modeller for kost-nytte beregninger - Fremme prinsippene om ansvarlig forskning og innovasjon (RRI) inkludert god og riktig brukerinvolvering ved utvikling og innføring av ny teknologi og digitalisering i tjenestene - Fungere som pådriver for mer pasientnære og sammenhengende tjenester gjennom økt bruk av digitalisering og teknologi - Være støttespiller for de mange andre som holder i dette temaet
Kliniske studier er en integrert del av helse- og omsorgstjenesten	<ul style="list-style-type: none"> - Skape økt forståelse hos alle målgrupper for mulighetene som kliniske studier gir for bedre pasientbehandling - Fremme tiltak som bidrar til at Norge blir et attraktivt utprøverland - Være en pådriver for gode støttesystemer for kliniske studier - Være pådriver for enklere innhenting av data fra journal til register og støtte opp om kvalitetshevede tiltak for helsedata fra offentlige kilder - Bidra til at mer effektive og integrerte systemer og støttefunksjoner for kliniske studier utvikles og tas i bruk
Befolkningen tilbys kliniske studier i den kommunale helse- og omsorgstjenesten	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap om kliniske studier i den kommunale helse- og omsorgstjenesten - Fremme behovet for flere studier og kunnskap om ikke-medikamentelle intervensjoner og om sykdommer med stor sykdomsbyrde
Norsk helsepersonell er godt tilpasset fremtidens helsetjeneste	<ul style="list-style-type: none"> - Fremme debatt om dagens utdanninger og profesjoner er tilpasset fremtidens behov - Bidra med innspill til Helsepersonellkommissjonens arbeid
Befolkningen involveres i utviklingen av likeverdige og inkluderende helse- og omsorgstjenester	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt forståelse av hva reell brukerinvolvering innebærer - Understreke behovet for medvirkning med aktuelle målgrupper - Fremme økt bruk av sivilsamfunnet (organisasjoner, lag, foreninger) i folkehelsearbeidet
Offentlige og private aktører utnytter helsedata til forskning og innovasjon	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til realiseringen av Helsedataservice og Helseanalyseplattformen - Bidra til økt kunnskap om og bedre samordning av de ulike lover og regulering for eierskap, forvaltning og bruk av helsedata

Verdiskaping og næringsutvikling	
Hovedmål/ønsket fremtidsbilde:	Delmål:
Norge har et velfungerende økosystem for utvikling av helsenæring	<ul style="list-style-type: none"> - Synliggjøre styrker og svakheter i det norske økosystemet for utvikling av helsenæring og foreslå mulige forbedringstiltak - Påvirke aktører i økosystemet til å bedre imøtekomme helsenæringens utfordringer og behov - Påvirke bevilgende myndigheter og virkemiddelapparatet til å innføre bedre tilpassede støtteordninger og insentiver for utvikling av helsenæring - Fremme grunnleggende forskning som forutsetning for innovasjon og næringsutvikling - Fremme behovet for fasiliteter for simulering og testing av nye tjenester og produkter

<p>Hjemmemarkedet for norsk helsenæring er bærekraftig og konkurransedyktig</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til å styrke og profesjonalisere samarbeidet mellom offentlige aktører om IOA og skalering - Bidra til å styrke helsetjenestens forståelse av sin rolle som strategisk innkjøper og mulighet for å bidra til næringsutvikling i Norge. - Fremme nødvendigheten av et hjemmemarked og referanse kunder for å sikre internasjonal konkurransedyktighet for norske helsenæringsbedrifter - Sørge for at arbeidet for en mer innovativ offentlig sektor inkluderer viktige perspektiver fra helsetjenestene
<p>Norsk helsesektor (helsetjenesten og helsenæringen) har relevant kompetanse og kunnskap om innovasjon og IOA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bidra til økt kunnskap om potensialet, mulighetene, utfordringene og effektene knyttet til bruken av IOA spesielt i helsetjenestene - Styrke kjennskapen til og kompetansen rundt prosessene for IOA i helsetjenesten og helsenæringen - Fremme behovet for økt kompetanse om helseøkonomi og gevinstrealisering
<p>Kultur for næringsutvikling innenfor helse fremmes i alle sektorer</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gi aktørene i helsetjenestene og UoH-sektoren mer kjennskap til hvorfor de skal engasjere seg i næringsutvikling - Være en pådriver for næringsutvikling og økt kommersialisering fra grunnleggende forskning - Fremme nødvendigheten av og bidra til tillitsfullt samarbeid på tvers av sektorer - Sørge for at regjeringens tiltak innenfor lederutvikling, oppdragsbrev og andre aktiviteter er tydelige og virkningsfulle